

- a posteriori: “con posterioridade” a unha circunstancia determinada. (comparativo)
- a priori. con anterioridade” a unha circunstancia determinada. (comparativo)
- ab aeterno: “dende a eternidade”, dende moi antigo
- ad kalendas graecas: “ata as calendas gregas”, esta data en grego non existe, aplicábase a algo que non se faría nunca.
- ad hoc: “para isto”; definicións adaptadas a algo en concreto.
- ad libitum: “a capricho, libremente”, normalmente en interpretacións musicais.
- ad multos annos: por moitos anos, para sempre.
- addenda et corrigenda: “ cousas que deben ser engadidas” e “cousas que hai que correxir”, aparece en segundas edicións de libros como engadido e corrixido. Fe de erratas.(xerundivos).
- alea iacta est: A sorte está botada. Pronuncia César cando cruzou o río Rubicón e declarou a guerra. Emprégase cando se toma unha decisión importante.
- 10- alma mater: nai nutricia” aplícase á universidade como a encargada de nutrirnos intelectualmente.
- ante meridiem (a.m.): “antes do mediodía”
- ave, Caesar, morituri te salutant: “ola, César, os que van morrer saúdante” saúdo ritual dos gladiadores.(part.fut)
- bis: Exclamación para reclamar a repetición de algo. Dúas veces.
- bona fide: “boa fe”, boa intención.
- calamo currente: “ó correr da pluma”, sen deterse moito a pensar cando se escribe (cálamo-pluma de escribir).
- carnes tollendas: “as carnes has de ser suprimidas”, fan referencia ó carnaval.
- carpe diem!: “disfruta o día presente”, vive o momento. Tópico literario.
- casus belli: “causa de guerra” feito que provoca unha declaración de guerra
- cave canem: “coidado co can” inscrición que aparecía nos portais dos romanos”
- 20- cogito, ergo sum: “penso, logo existo”, principio da filosofía de Descartes.
- conditio sine qua non: “condición sen a que non” indica que a condición é esencial para a realización de algo
- contra naturam: Conta a natureza, contra a orde natural das cousas, aplícase a delitos moi graves ou investigacións contra a orde natural das cousas. (xenética)
- corpore insepulto: “co corpo non sepultado” dise dos funerais co cadáver presente.
- corpus delicti: “corpo do delicto”, a proba material do delicto cometido.
- cum laude: “con louvanza” a expresión resalta algunhas cualificacións académicas; especialmente o doutorado.
- curriculum vitae: “carreiriña da vida” Resumo da situación académica, profesional, méritos, etc da vida.
- cursus honorum: “carreira de honores”, carreira política ascendente polos cargos públicos romanos (honores).
- de facto: “de feito” situación real, as veces oposta a unha situación legal.
- de incognito: de maneira oculta, sen notoriedade.
- 30- de iure: “de acordo coa lei”
- deo volente: “se deus quere” (Ab. Abs.)
- doctor honoris causa: “doutor por causa do honor” cando se entrega o doutorado por honor e non por méritos académicos.
- do ut des: “dou para que me des”, concesións nuha negociación a dúas bandas.
- dura lex sed lex: “a lei é dura, pero é lei”; a lei por incómoda que sexa hai que obedecela sempre.
- ecce homo!: “he aí o home” expresión de Pilatos ante Cristo que hoxe empregamos para referirnos a unha estatua que representa a Cristo coroado de espiñas.
- editio princeps: abrev. ed.pr. “primeira edición” normalmente de textos clásicos.
- errare humanum est: “equivocarse é humano”.
- et cetera: etc. “e o restante, e o demais”.
- ex aequo: “por igual” cando un premio se concede a dúas persoas con méritos iguais.
- 40- ex cathedra: “dende a cátedra” algo dito en tono doutrinal. (a cátedra era a silla do rector)
- ex iure: “segundo a xustiza”.
- ex libris: “dos libros de” marca, sinal que indica a pertenza dun libro a unha persoa ou a unha biblioteca.
- ex professo: “ adrede, a propósito”.
- exempli gratia: “por exemplo”.
- extra muros: “Fora das murllas” sobre todo iglesias feitas fora dos muros da cidade no medievo.
- facta, non verba: “feitos non palabras”.
- fiat lux: “fágase a luz”, emprégase en grandes descubrimentos.
- gratis et amore: “sen cobrar e por amor”
- grosso modo: “de maneira ampla”, dar un número sen exactitude, aproximado.
- 50-habeas corpus: “que téña-lo corpo”indica o dereito que ten calquera cidadán detido a comparecer inmediatamente diante dun xuíz para que este decida se o arresto é legal ou non.

- habent sua fata libelli : “os libros teñen o seu destino”, importancia do lector na interpretación da obra literaria.
  - hic et nunc: “aquí e agora” indica que hai que pensar e actuar dende a realidade presente.
  - homo homini lupus: “o home un lobo para o home”, o ser humano as veces é un depredador da súa propia especie.
  - homo sapiens: “home sabio”, home racional, especie á que pertence o ser humano.
  - hora est iam de somno surgere: “xa é hora de despertar”.
  - horror vacui: “horror ó vacío”, a materia tende a encher todo espacio vacío.
  - ibidem: “alí mesmo” nas notas a pé de páxina remite a unha obra xa citada anteriormente.
  - idem: “o mesmo, igual”, evita a repetición.
  - id est: abrev. i.e. “isto é”, é decir
- 60- imprimatur / imprimi potest: “imprímase/ pode imprimirse” licenza eclesiástica que permite imprimir un libro que pasou a censura da Igrexa.
- in absentia: “en ausencia”, cando nun acto unha persoa representa a outra que non pode estar presente.
  - in aeternum: “para toda a eternidade, para sempre”.
  - in albis: “en branco” quedarse sen saber que dicir.
  - in articulo mortis: “no mometo da morte” refírese a testamentos feitos no leito de morte.
  - in dubio pro reo: “en caso de dúbida xulgar en favor do reo”
  - in extremis: “nos últimos momentos” .
  - in fraganti/ in flagranti delicto: (a primeira vulgar) collido “no momento mesmo de cometer un delicto”
  - in itinere: “no camiño” referido a accidentes laborais cando se vai ou volve do traballo.
  - in illo tempore: : “en aquel tempo”.
- 70- in medio virtus: “a virtude está no medio” a virtude está lonxe dos extremismos.
- in memoriam: “ en memoria, para recordo”
  - in mente: “na mente” ter a idea de facer algo que aínda non se di.
  - in pectore: “no peito, no corazón” refírese a unha decisión que aínda non se fixo pública.
  - in saecula saeculorum: “polos séculos dos séculos”, para sempre.
  - in situ: “ no sitio” observar algo in situ.
  - intelligentibus pauca: “ ó que entende poucas palabras” o bo entendedor poucas palabras.
  - in vino veritas: “no viño está a verdade”, supostamente os borrachos din a verdade.
  - in vitro: “no vidro” fai referencia a fecundación asistida nas clínicas de fecundación.
  - inter nos: “ entre nos”, en confianza
- 80- interim: “entre tanto” intrevalo de tempo.
- ipso facto: “no mesmo feito”, simultaneamente, inmediatamente
  - lapsus calami: “ erro da pluma”, equivocación na escrita, falta de ortografía.
  - lapsus linguae: “erro ó falar” tropezo inconsciente e involuntario ó falar.
  - lato sensu: “en sentido amplo” refírese a definicións ambiguas ou xerais.
  - magister dixit: “o mestre dixo”; en consecuencia non se fale máis: sublíñase a autoridade de quen fala.
  - manu militari: “con man militar”; impor algo por medio de forzas militares
  - mare magnum: “gran mar”, gran confusión de obxectos, asuntos, etc.
  - mea culpa: “pola miña culpa” empregase para asumir algunha responsabilidade.
  - memento mori: “lembra que has morrer”, a morte é o fin natural da vida, algo que hai que ter presente.
- 90- memorándum: “o que hai que recordar” resume de intencións que deben ser lembradas.
- mens sana in corpore sano: “mente sana nun corpo sano”, a saude do corpo influe na saude da mente.
  - modus operandi: “modo de actuar” para indicar o modo de actuar normalmente delictivo.
  - modus vivendi: “modo de vivir”, maneira de gañarse a vida.
  - mortis causa: “a causa da morte”.
  - motu proprio: “por movemento propio” por iniciativa propia, voluntariamente
  - mutatis mutandis: “cambiando o que haxa que cambiar”, úsase para comparar dúas cousas ou ideas e determinar os seus rasgos comúns deixando de lado o que as separa.
  - nemine discrepante: “non discrepando ninguén”, por unanimidade. (Ab.Ab.)
  - nihil novum sub sole: “nada novo baixo o sol”
  - nihil obstat: “nada se opón” frase coa que un superior autoriza a publicación dunha obra dun inferior, sobre todo en asuntos relixiosos. Tamén autorización para celebrar determinados actos.
- 100- noli me tangere: “non me toques” palabras de Xesús a Magdalena, e nome que recibe esta representación artística.

- non plus ultra: “nada máis alá” inscrición de Hercules que ó chegar a España dixo que non había nada máis alá.
- nosce te ipsum: “coñéctete a ti mesmo” indica que o comezo da sabedoría comeza no coñecemento profundo dun mesmo.
- nota bene: Abrev. N.B.: “nótese ben”, aparece en textos para aclarar o xa dito anteriormente.
- numerus clausus: “número pechado” número limitado de prazas nas universidades.
- nunc et semper: “ahora e sempre”.
- opere citato: Abrev. op.cit.: “na obra citada” nota a pé de páxina cando xa se fixo referencia a esta obra.
- o tempora! o mores!: oh tempos, oh costumes! Famosa exclamación de Cicerón contra a corrupción e a perversidade dos homes do seu tempo.
- panem et circenses: “pan e circo” expresión empregada para citar os intereses da plebe romana.
- peccata minuta: “pecados miudos”, faltas ou erros sen importancia.
- 110- per accidens: “por accidente”, algo ocorrido de maneira accidental.
- per capita: “por cabezas”. Por persoa: renda per cápita.
- per se: “por si mesmo” oposto a per accidens.
- post data: Abrev. P.D. “despois de dada”, texto que se engade a unha carta xa concluída.
- post mortem: “despois da morte”.
- primus inter pares: “o primeiro entre iguais”; dise quen ten primacía pero non ten máis autoridade que os demais.
- primum vivere, deinde philosophare: primeiro vivir e logo filosofar. 1º arreglar a vida e logo adicarse a pensar.
- pro indiviso: “dise das cousas que quedan en man común sen dividirse, nas herencias.
- quod natura non dat Salamanca non praestat: o que a natureza non da, Salamanca (a universidade) non o ofrece.
- quorum: X.pl. do relativo, quorum (praesentia sufficit) dos que (chega a presenza), indica o número de membros dun organismo que deben estar presentes nunha reunión para que os acordos teñan valor.
- 120- rara avis: “estraño paxaro” fai referencia a un feito ou persoa orixinal.
- R.I.P. (requiescat in pace): “descanse en paz”.
- referéndum: “ para consultar”, nome dunha consulta popular na que se vota si ou non. (xerundivo)
- S.P.Q.R. (Senatus Populusque Romanus): “O Senado e o Pobo de Roma” Firma dos documentos de Roma que fan referencia ós dous poderes políticos de Roma, o Senado e o pobo.
- si vis pacem, para bellum: “se queres a paz, prepara a guerra” a mellor defensa é preparar a guerra.
- sic transit gloria mundi: “así pasa a fama terreal” indica que ó final ricos e pobres son iguais ante a morte.
- sine cura: “sen preocupación”, aplícase a cargos sen responsabilidade nin preocupacións.
- sine die: “sen data” serve para aprazar unha reunión sen data determinada
- sit tibi terra levis (s.t.t.l): “que a terra che sexa leve” típico lema das tumbas romanas.
- sponte sua: “pola súa vontade”, espontaneamente
- 130- statu quo: “no estado no que” indica unha situación ou estado existente.
- stricto sensu: “ en sentido estricto” con rigor (contrario a lato sensu)
- sub iudice: “baixo un xuíz”, proceso xudicial do que non se pode falar por estar baixo a decisión dun xuíz
- sui generis: “do seu xénero, do seu tipo” indica que algo é dunha categoría ou clase especial
- summum ius, summa iniuria: “suprema xustiza, suprema inxustiza”, levar a xustiza ós seus maiores extremos pode resultar inxusto.
- superavit: “sobrou” cando os gastos son menores que os ingresos.
- suum cuique (tribuere): “a cada un (conceder) o seu”, máxima xurídica.
- tamquam tabula rasa: “como unha tabla rasa”, cando se empeza de cero, pasando por alto circunstancias varias.
- tempus fugit: “o tempo fuxe”, hai que disfrutar porque o tempo non se deten por ninguén.
- totum revolutum: “todo revolto” refírese a un conxunto de cousas ou accións sen ningún tipo de orde.
- 140- tu quoque, fili mi: “tamén ti, meu fillo”, dise cando alguén é traizoado por alguén achegado. Díxoo César cando foi asasinado por Bruto (fillo de César)
- ultimátum: “ último aviso, último prazo”
- urbi et orbi: “para a cidade (Roma) e para o mundo” bendición apostólica do Papa.
- ut infra: “como abaixo”, como se di ó final, serve para referirse a un párrafo que aparece posteriormente
- ut supra: “coma enriba” fai referencia a algo escrito con anterioridade nun texto.
- veni, vidi, vici: “cheguei, vin e vencín”, expresa a rapidez coa que se logra algo.
- verba volant, scripta manent: “as palabras voan, os escritos permanecen”; resalta a fugacidade das palabras fronte á permanencia dos escritos, que poden comprometer legalmente.
- verbi gratia: abrev. V.gr. “por exemplo”, “pola gracia da palabra”
- vice versa: “ ó revés” , ó contrario.
- viva voce: “de viva voz”, referido a exames orais.
- vox populi, vox Dei: “a voz do pobo é a voz de Deus